

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 16.12.2021

§ 84

Poikkeuslupa valkoposkianhien karkottamiseksi

1963/11.01.02.00/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaupungininsinööri Mika Lastikka p. 050 63891,

Lakimies Eino Svinhufvud p. 044 482 6827

Päätös

Esittelijän muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän kokousasian osalta heti.

Esittelijä

Kaupunkikehitysjohtaja Alho Olli

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta merkitsee Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen 22.11.2021 tiedokseen ja toimittaa liitteenä olevan valituksen Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle valitusosoituksen mukaisesti.

Lisäksi lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän kokousasian osalta heti.

Muutettu päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta merkitsee Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen 22.11.2021 tiedokseen ja toimittaa liitteenä olevan valituksen Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle valitusosoituksen mukaisesti.

Lautakunta valtuuttaa kaupunkikehitysjohtajan tekemään valituskirjeeseen teknisiä tarkistuksia. Asia viedään tiedoksi rakennus- ja ympäristölupalautakunnalle.

Lisäksi lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän kokousasian osalta heti.

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa esittelijä muutti päätösehdotustaan lisäämällä siihen seuraavat lauseet: "Lautakunta valtuuttaa kaupunkikehitysjohtajan tekemään valituskirjeeseen teknisiä tarkistuksia. Asia viedään tiedoksi rakennus- ja ympäristölupalautakunnalle."

Asian käsittelyn yhteydessä jäsen Ida Rantanen teki seuraavan palautusehdotuksen: "Lautakunta päättää palauttaa esityksen ja ohjeistaa, että asia viedään mahdollisimman pikaisesti Rakennus- ja ympäristölupalautakunnan päätettäväksi, koska valkoposkikihanhien karkottamislupa-asia on aiemmin käsitelty Rakennus- ja ympäristölupalautakunnassa."

Puheenjohtaja Francis McCarron kannatti tehtyä palautusehdotusta.

Puheenjohtaja totesi, että oli tehty kannatettu palautusehdotus, minkä johdosta tulee äänestää. Selostus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestusehdotuksen äänestysjärjestelmässä: Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista äänestävät JAA, ja ne,

jotka kannattavat jäsen Ida Rantasen palautusehdotusta, äänestävät EI.

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä (Viinikka, Sairomaa, Nikkilä, Immonen, Hälinen), 4 EI-ääntä (McCarron, Rantanen, Sorsa, Saloranta) ja 1 Tyhjä (Kastehelmi). Äänestyslista on liitteenä.

Lautakunta päätti jatkaa asian käsittelyä, ääniin 5–4 (yksi (1) tyhjä).

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi esittelijän muutetun päätösehdotuksen tulleen hyväksytyksi.

Perusteluosa

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on tehnyt päätöksen hakemuksesta, jolla Lahden kaupunki haki lupaa poikkeamiselle rauhoitetun eliölajin rauhoitussäännöksistä. Lahden kaupunki haki lupaa valkoposkihanhiin karkottamiselle Lahden kaupungin puisto- ja uimaranta-alueilla ajalla 15.4.-15.9.2022.

Päätöksellään 22.11.2021 Varsinais-Suomen ELY-keskus ei myöntänyt Lahden kaupungille lupaa valkoposkihanhiin karkottamiseen hakemuksessa mainituilta Lahden kaupungin puistoalueilta kytkettynä olevien koirien avulla, lasereilla tai droneilla aktiivisesti häiritsemällä. Uimarannan hiekka-alueella laserilla ja droneilla sekä koirapartioiden avulla toteutettava hallittu hanhiin ohjaaminen sen sijaan on sallittua.

Vaatimukset

Lahden kaupunki katsoo, että Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksessä tehty luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun Euroopan unionin direktiivin (2009/147/EY), alempana "EU:n lintudirektiivi" tulkinta ja soveltaminen siten, ettei

luonnonsuojelulain 49 §:n tarkoittamaa poikkeusta voitaisi myöntää, on väärä. Päätöstä on muutettava siten, että haetut valkoposkihankien karkottamistoimet on hyväksyttävä.

Perustelut

Lahden kaupungin tekemä poikkeamishakemus oli perusteltu erityisesti EU:n luontodirektiivin mukaisilla syillä perustellulla vaatimuksella, että direktiivin tarkoittamien valkoposkihankien karkottaminen on kuvatussa Lahden tapauksessa sallittua *”...muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt ...”*. Hakija, kaupunki, oli todennut konkreettiset perusteet, mm. uimarannan sijainnin lähellä keskustaa ja merkittävän käytön sekä ranta-alueen ja läheisyyden ravintoloiden ja kahviloiden elinkeinotoiminnan. ELY-keskus sitä vastoin ei ole perustellut päätöksessään yksityiskohtaisesti, millä perusteilla näiden esitettyjen kriteereiden ei katsota täyttyvän, vaan toteaa yksioikoisesti, etteivät poikkeamisen edellytykset täyty. ELY-keskuksen perustelut keskittyvät vain lintudirektiivin pääsäännön mukaisen, ts. suojelun käsittävän ratkaisun perusteluihin, joten päätöksen perustelut ovat puutteelliset.

Taustana hakemukselle ja sen tekemiseen johtaneelle tilanteelle on todettava, että valkoposkihankikanta Lahdessa Vesijärvellä on vahvistunut ja, että kaupunki tekee torjuntaa vain ruokinta-alueella, ei sen sijaan pesintäalueella eikä pesintäaikaan. Vesijärven alueella saattaa olla hanhille muitakin sopivia ruokinta-alueita, jonne ne voivat siirtyä. Missä ne ovat, ei voida varmuudella tietää, mutta joka tapauksessa kanta on vahvistunut n. 10 vuoden ajan. Erityisesti on otettava huomioon, että karkotusalueet muodostavat vain 2,27 % Vesijärven rantaviivasta (Vesijärven rantaviiva on 181 km, <https://www.lahdenseudunluonto.fi/vesijarvi/>). Karkotusalueista

muodostuu yhteensä noin 4,1 km). Valkoposkihankien kanta on vahvistunut jatkuvasti n. 10 v. EVIRA:n lausumasta ei ole ollut vedettävissä sellaista johtopäätöstä, että toimenpiteen kohteena olevan rajallisen alueen rajoitustoimet vaikuttaisivat merkittävästi tai lainkaan hanhikantaan.

ELY-keskus ei ole kirjannut, millä perusteilla se on arvioinut eri kriteerien keskinäistä painoarvoa. Ts. eri intressien systemaattinen vertailu on tekemättä. Se olisi pitänyt tehdä, koska vastakkain on kaupungin yksityiskohtaisesti perusteltu hakemus ja EVIRA:n tästä selvästi poikkeava yksityiskohtainen lausunto. Tämän mukaisesti luontodirektiivin suojelullisia vaatimuksia olisi pitänyt arvioida systemaattisesti ottaen huomioon a) kaupungin asukkaiden uimaranta, vapaa-ajanviettoalue kohtuullisen matkan päässä ja b) alueen kahviloiden elinkeinonharjoittaminen. Eri tekijöiden arvottaminen ja perusteltu intressivertailu on kuitenkin tekemättä. EU:n v 2021 ympäristöpääkaupunkina Lahti katsoo, että mahdollisimman hiilineutraalisti, ts. muuten kuin omalla autolla saavutettava uimaranta mahdollisimman suurelle osalle kaupunkilaisia on merkittävä tekijä tulkittaessa EU:n lintudirektiiviä.

Vaikka hanhet ja ihmiset voisivatkin oleskella lähellä toisiaan, on myös otettava huomioon turvallisuuskulmat. On olemassa ensihoidon lääkärin lausunto, jossa kerrotaan mitä voi tapahtua, jos hanhi nokkaisee silmään. Lisäksi on lausunto poliisilta, jossa kerrotaan poliisille tulleen 4 ilmoitusta palautepostiin hanhista kesällä 2020.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen antaman päätöksen perusteluissa on kerrottu, että Vesijärvellä on Suomen sisävesien näkökulmasta merkittävä pesivien valkoposkihanhiin pysyvä populaatio. Vesijärven rantojen puistonurmet ovat alueita, joilla Vesijärvellä pesivät valkoposkihanhet käyvät ruokailemassa. Korvaavien ruokailupaikkojen tulisi sijaita Vesijärven

tuntumassa. Lisäksi ruokailupaikkojen tulisi olla sellaisia, joita hanhet voisivat käyttää ruokailuun ja lepoon ilman häirintää. Sopivan väistöalueen tulisi olla isohko nurmialue, jolla ei ole paljoa ulkoilijoita. Tällä hetkellä sopivia alueita valkoposkihanhiin korvaaviksi ruokailupaikoiksi ei ole kohtuullisen matkan päässä uimarannasta, sillä väistöalueiksi sopivat alueet ovat jo puistokäytössä. Kaupungilla ei ole rannan tuntumassa peltoalueita, joita voisi ottaa ruokailupelloiksi. Siltä osin ELY-keskuksen päätöstä ei ole pantavissa täytäntöön millään järkevällä tavalla.

Valkoposkihanhiin rantautumista on vaikeutettu rakentamalla puistoalueille rantaviivan tuntumaan hanhiaitoja. Jo aidatuista puistoalueista ei haluta lohkoa valkoposkihanhiin käyttöön lisää varattua ruokailualueita. Ei edes voida varmuudella todeta, kuinka laaja alue olisi sopiva kunkin puistoalueen valkoposkihanhiin käyttöön. Aitojen siirtäminen uusiin paikkoihin ei tällä hetkellä olisi järkevää resurssien kohdentamista. Aitojen siirtämistä uusiin paikkoihin harkitaan silloin, kun aidoissa ilmenee uusimistarvetta. Lahden kaupunki on valmistellut Pikku-Vesijärven puistoon yleissuunnitelman, jonka toteutuksen yhteydessä alueelle tullaan toteuttamaan pysyvä aitaus.

Valkoposkihanhiin aiheuttamien haittojen lieventämiseksi on puistonurmikoita muutettu lintujen näkökulmasta vähemmän houkutteleviksi. Rannan välittömässä läheisyydessä olevia nurmialueita on jätetty leikkaamatta kasvukauden ajan. Kaupungin kokemuksen ja tutkimusten mukaan valkoposkihanhet käyttävät ravinnokseen mieluiten lyhyttä, leikattua nurmea, ei pitkää heinää. Osa nurmialueista, kuten uimarantojen nurmialueet, on kuitenkin hoidettava jatkuvasti leikattuina virkistyskäytön vuoksi. Uimarantojen läheisyydessä olevat puistoalueet ovat osa yhtä ja samaa virkistyskäyttöaluetta ja sijainniltaan kaupungin vetovoimaisimpia ja arvokkaimpia alueita. Nykytilanteessa niiden

turvallinen virkistyskäyttö erityisesti lapsiperheille on vaarantunut. Lahden asukasmäärä on nousussa ja kantakaupungin alueella ei ole muita uimarantoja, minkä vuoksi olemassa olevat rannat pitää saada palvelemaan mahdollisimman hyvin virkistyskäyttöä. Kasvillisuuden lisääminen rantaviivan tuntumaan vaikeuttaa valkoposkihanhiin rantautumista. Kasvillisuuden lisäämistä on kuitenkin harkittava aina tapauskohtaisesti.

Ulostaiden poistamista jatketaan ja tehokkaampia, koneellisia puhdistuskeinoja selvitetään. Puhtaanapitokertojen lisääminen lisää kustannuksia, eikä siltäkään saada pysyvää, toivottua tulosta hanhiin ulostaessa jatkuvasti. Koska ulostetta poistetaan jo nyt kesäkaudella kaikkina arkipäivinä, ei lisäämiselle ole juuri mahdollisuuksia. Ihmistien pitää myös päästä käyttämään rantaa. Nykyistä kattavampi siivoaminen onkin vain teoreettinen, ei käytännössä toimeenpantavissa oleva vaihtoehto.

Lintudirektiivin osalta on neljä valkoposkihankia koskevaa korkeimman hallinto-oikeuden oikeustapausta: KHO:2015:104, KHO:2014:37, KHO:2018:151, KHO:2020:53. Niistä mikään ei anna tulkinta-apua juuri tässä asiassa keskeisiin kysymyksiin, koska niissä on kyse erilaisista tilanteista. Luonnonsuojelulain 49 §:n mukaisen poikkeamislupamahdollisuuden osalta on muiden eläinten osalta lukuisia KHO:n ratkaisuja ja niiden osalta mahdollisesti soveltuvien tapauksien vertailu on kesken. Tapauksien läpikäynti vie aikaa.

Vesijärvi on tärkeä tälle nimenomaiselle valkoposkihankien populaatiolle, mikä on todettu ELY:n päätöksessä sivulla 5. Koska populaatio on kuitenkin vahvistunut viimeisten 10 vuoden aikana, olisi ELY-keskuksen pitänyt ottaa yksityiskohtaisemmin kantaa siihen, olisiko poikkeamislupa ollut mahdollinen juuri Lahden esittämällä perusteilla. Kasvavan kaupungin rajallisen kokoisen uimarannan merkitys kaupungin asukkaille olisi pitänyt

arvioida direktiivin mukaisesti *"erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt"*, mitä ei nyt ole tehty.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Hämeenlinnan hallinto-oikeus, kaupunkitekniikka

Äänestystiedot

Jaa / Ei / Tyhjä